

FEHÉR LÁSZLÓ

Nyolc óra

A munka vámpír, a véretem szívja. Ami persze csak költői kép. Valahogy mégis átvertem ezt a széklábat a főnökömön. Együtt fekszünk az irodája padlóján, ő a hátán, én hason, arccal az ajtó felé. Sose láttam a padlószőnyeget ilyen közelről. Különös dolog a padlószőnyeg, a gyerekkort juttatja eszünkbe. Egész mindenségek épültek rajta, mindig ugyanabból a pár kockából. A messzeségben akkor akármi lehetett, a törpikés poszter helyébe bármit odaképzelhettünk. Aztán fokozatosan fogytak a lehetőségek, és a végén itt maradtunk a fehér fallal.

Nem mintha a főnök a rokonom, testvérem vagy ilyesmim lenne, ne értsenek félre. Visszatekintve mégis mintha közösség szövődne köztünk. Talán bármiféle hulla ilyen hatással van az emberre, ha pár percet egy légtérben tölt vele. Nem ajánlom, hogy próbálják ki egyszer a dolgot a széklábbal. Mindenki életében egyszer fordulhat elő ilyesmi, és nem éri meg, nekem elhíhetik. Vagy éppen miért ne, értik, nekem aztán már édes mindegy. Hajrá, ne mondják, hogy egyszer sem fordult meg a fejükben. Persze csak a jobb cégeknél ajánlhatom tiszta szívvel a dolgot, ahol még fából készül a szék legalább a főnök irodájában, és szálkásan hasad. Máshol kénytelenek lesznek a maguk eszközeivel megoldani.

A főnök tehát csúnyán összevérezte az ingét. A folt átterjedt a padlószőnyegre. A vértartalék azért nem kimeríthetetlen, és azt számítgatom, marad-e annyi, hogy átfolyjon a résen az ajtó alatt. Ha megtörténne, jelentősen romlana az alkupozíció, mivel akkor egyértelművé válna, hogy egy élő személy tartózkodik idebent, az pedig nem a főnök. Sosem voltam valami jó hasbeszélő.

Ha egyáltalán a rendőrség ér ide előbb. Amilyen hangok jönnek az ajtón túlról, egyáltalán nem biztos. Talán a rendőrségnek jobban örülnék. Ki tudja, talán sírva borulnék az első pár fényes rendőrcsizma elé, ha látnék még egyet az életben.

A főnök különösen sápadt volt hetek óta, ma meg aztán a lehető legsápadtabb, haha. Azért ez nem lehet ok a széklábra, mondják most, és rendes körülmények közt egyet is értenék. Azok a körülmények viszont, amelyek közt berontottam az irodába, távolról sem normálisak, és azóta rohamosan romlott minden, ahogy a kaparászásból ki tudom venni. Rendes körülmények közt az ember nem törí ki egy szék lábát úgy, hogy nem is emlékszik, mikor kapta a kezébe, mikor fordította fel, nem ugrik olyan gyorsan, álomszerűen, hogy a hangok is késve érnek el hozzá. A főnök nem mozgott olyan lassan, mint az összes többi odakint, bár feltételezem, a lehető legrendesebb körülmények közt is úgy csuklik össze a vére tócsájában, ha átvernek rajta egy félméteres, hegyes lécet.

Pár perce azon tűnődtem, ne húzzam-e arrébb a terjedő vérfolt és a lebukás miatt, tudják. De arra jutottam, jobb, ha nem mozdítom meg. Ki tudja, mi történik, ha megmozdul a karó. Talán kiesik, és akkor... fogalmam sincs, mi lesz, de nem kockáztatunk, értem?

Mintha lenne bármi értelme. Hiszen hallották az előbb, nekem aztán oly mindegy, csak az a meglepő, hogy ezt, úgy tűnik, még a legvégén sem tudom komolyan venni. Igenis megteszem az óvintézkedéseket, tervezem a jövőt. Ki tudja, talán magukkal is így lesz. Előbb-utóbb kiderül, és ahogy a kaparászásból ítélem, inkább előbb.

Hogy kerültünk ide? Ami engem illet, a lehető legközöségesebben, busszal. A metrót hagytam az ellenőrök miatt. Kigondoltam pár lapos mentegetőzést a késés miatt, feljöttem a lépcsőn, befordultam a folyosón, leültem a helyemre. A főnök bizonyára kocsival, de azért ugyanazon a lépcsőn, csak ő egyenesen a folyosón, fel a liften és be ide, az ajtó mögé. A kocsija ebben a pillanatban kinn áll a parkolóban. Alighanem eléggé összekarcolták azóta.

Ha azt hittem, megúszom a mentegetőzést, tévedtem. Ahogy mondtam, minden a lehető leghétköznapibban kezdődött. A monitort bámultam, amikor megszólalt mögöttem, és a szokásos kifogások nem hatották meg. Nem leszünk jóban, a lábam nem éri a földet, a mai munkaerőpiaci helyzetben. Most ez is lírai, már-már megható töltetet kap, hiszen a munkaerőpiaci helyzet az elmúlt pár órában gyökeres változáson ment át. Alighanem a legnagyobbban, amelyen akármilyen piaci helyzet átmehet.

A kaparászás közben döndül valami az ajtón. Talán barikádot épít valaki odaát, hiszen nem tudhatják, mi történt itt bent, hogy sült el a mérkőzés. Nekem is eszembe jutott, aztán elvettem. Ahogy hallották, nehogy megmozduljon a karó, mert ahhoz, hogy az ajtó elé toljam legalább az asztalt, a főnököt is meg kellene mozdítani.

Tehát a döndülés. Számolom a másodperceket, mi lehetett odakint. Azt hiszem, a fogas volt, más nem szólhat ekkorát. Mi lesz, tegyetek már oda valamit, könyörgöm. Tíz másodperc, tizenöt, de más hang nem jön. Semmi módszeres, rendszeres, emberi tevékenység, semmi, ami megmenthetné a jövőt, csak a kaparászás.

Legalább egy ideig nem tudják kinyitni. Egyszerűen nem fogják fel ésszel. Emlékszem a kérdésre, nyugodjanak meg, rögtön bele is kezdek. Hamarosan úgyis ránk marad a világ összes ideje, csak az a baj, hogy épp az nem lesz, aki értékelje. Hallgassanak ide.

Vegyük számba a résztvevőket: Ede, Linda, a Traktoros és én. Már ha azokat vesszük, akiktől gyaníthatóan indult a dolog. Ma már mindenki résztvevő, akár benne akar lenni, akár nem. Az akarás kérdése is csak rövid ideig forgott fenn, azt hiszem. Azok odakint már nem akarhatnak semmit. Csak csinálják.

Nyilván feltűntem én is a sor végén. Benne voltam, akkor meg mire a sírás, kérdezhetik. Hallgatólagosan ide soroltam magam, és higgyék el, nem a bűnbánat álszent szándéka vezérelt, hiszen mit számít az már. Az is mindegy, maguk mit gondolnak odakint, a gondolatok az égvilágon semmit nem változtatnak meg. Ez most aztán jó mélyen bevésődik mindenkinél, haha. A pechesebbeknél szó szerint vésődött, golyóstollal, műanyag késsel a menzáról, bicskával, éles szélű préselt lappal, miegymással.

Ede tőlem kettővel balra ült. Az ablak melletti helyet akarta, a jó ég tudja, miért, mert soha nem nézett ki rajta. Az öregedő kamasz fajtából származott, akinek első dolga feltenni pár hálózati játékot, és háromnegyed öt felé körlevélben érdeklődni, ki akar beszélni. Rosszabb napokon már négykor vagy az ebédszünetben. A nagy spílernek meggyőződéssel hitt benne, hogy nem eshet baja, még a projektgazdák radarszerűen sepregető tekintete előtt is csak huhogott a fülhallgatóban és lengett jobbra-balra a széken, hogy el ne találjuk. Törvényszerű lebukása után vigyorgott, ahogy a moziban láthatta, és kezdte előlről, egészen a következő órjáratig. Nyilván lehetett valakije odafent.

– Az a baj, hogy néha be kell csukni a szemem – mondta egyszer hazafelé menet. A parkoló felé slattyogtunk, le a lépcsőn.

– Persze hogy be. Az ellen nem tehetsz semmit.

Tett pár lépést a parkolóhoz, aztán heherészve vissza a rendes nyomvonalunkra, át a buszmegállóhoz. Vigyorogva fordult hátra, á, bevetted, mintha lenne kocsim, óriási.

– Pedig ezen múlik. A szemvillanásnyi sötétség megtöri a figyelmet. Ennyi is elég. Rajta vagyok a köcsögön, egy pillanat, és már lőném le, és akkor...

– Mindig mindenki pislog. Ne hülyéskedj. Még a háborúban is, olvastam valamit...

– Hát meg is nézheted, mi lett belőle.

Körülnéztem. A buszmegálló sűrű volt, az aszfalt repedezett. Sehöl senki, csak a gyomos rét.

– Egyszerűen így működik. Benne vagy a saját filmedben, ha körbefordulsz, akkor is pislogsz, mert ez benne a vágás. Nem csökkent le semmit.

Önkéntelenül pislogni kezdtem a szövegemtől. Ő zsebre vágta a kezét, és röttyögött.

– Szóval, próbáld csak ki – Elfordultam, hogy mutassam, hogyan. – Nem csökkenti a reakcióidőt. Vietnamban is pislogtak, most ment a tévében.

Gúvadtan utánam csinálta. Figyeltem, de tényleg nem mozdult a szeme, csak a végén. Felröhögtünk.

– Na látod, idióta. Kiszáradna a szemed, kiesne, vagy mit tudom én...

– Hanyagolj már a tévéddel. Ha tudni akarod, kimutatásokat olvastam róla. Összeadódik az éberség. Az éberen töltött idő, pislogás nélkül. A végén kiélesedik, és akár negyven százalékkal...

– Ettől haltak meg Dél-Koreában?

– Hát, tudni kell használni. De haltak meg ezek a hülye sárgák mindentől, előtte is.

Nem ismernek mértéket.

Feltűnt valami az úton. Kihagytam egy ütemet, ő szólalt meg.

– Viszlát holnap.

– Miért, te nem ezzel jössz?

– Tudod, ki fog melléd ülni... Á, nyugi, csak vennem kell pár szemcseppet. Az új lencsémhez.

– Mi? Neked kontaktlencséd van?

Többet egy szót sem szólt. Míg fel nem mentem a busz lépcsőjén, széthúzott fogsorral bámulta a hátam, és tényleg nem pislogott. Ede, a mókamiki. Immár mindenkinek ilyen van, már akinek még maradt szeme. Akinek nem tépték ki, vagy nem kente el. Ede, a vátesz. A merev arcok tengerében elvesztette az egyéniségét. Ebben mindenki. Ede, a divatdiktátor.

Linda jött másodíknak. Egyszer magunkra maradtunk a zsilipben, ahogy az önműködő ajtót hívtam viccesen, persze csak magamban. Ő dohányzott, én nem, és az arcából ítélve ki is egyezett volna a hallgatással, de úgy éreztem, jobb, ha társalgok.

– Tényleg a... sorozatról neveztek el?

Elnyomta a cikket, és befelé fordult.

– Nem a legjobb család. De már elköltöztem, pont ezért.

– Ne haragudj, csak úgy hallottam. Azt hallottad, hogy...

– Nem haragszom. Dolgom van.

Hogy mi a munkája, akkoriban nem volt világos. Mászkált az asztalok közt, leszedett mindegyikről egy-egy gemkapcsot, félrenyomott lapot, beszáradt vagy teli tollat. A cucot aztán bedobta a kukába. Miután páran hiányolták a félrenyomott lapjaikat, kivitte az emeletről, és lent dobta ki valahová. Főnöki utasításra hivatkozott, meg arra, hogy ez neki motivációs tréning, az állásáról van szó satöbbi. És hogy tényleg olyan nagy szükségünk van-e a lapokra.

Egy idő után önként kitettem neki mindig egy szép nagy, kissé meggyúrt lapot. Megtartóztattam magam a késztetéstől, hogy vicces szívkiüldiket írjak rá. Nem úgy tűnt, hogy értékeli az erőfeszítéseimet, a szívességről nem is beszélve. Aznap az ötödik kanyarban, két lap, egy nyomtatópatron és még egy lap után, nem sokkal zárás előtt fogta az éppen soros filctollat, és a fejemhez vágta.

– Elmész a náthásra, te buzi. Így nem érvényes.

A toll után nyúlkáltam, feladtam.

– Miért nem?

– Észrevétlen kell lenyúlnom. Lopakodó üzemmódban.

– Úristen, ezt meg ki találta ki?

Izzadt pofa közeledett kitért, fehér ingben. Pár lépésnyi távolságra Edévé változott.

– Lopakodó üzemmód! Hát arról aztán még van mit, haha!

Nekiment az asztalomnak, és merev tagokkal leverte róla, amit Linda meghagyott. Úgy tett, mint aki beleakad a padlószőnyegbe, és rezzenéstelen, vörös szemmel szétnézett.

– Bocs, a tesztrepülés kicsit hepehupás. De az ölési arányom, öcsém! Az égben...

– Mit csinálsz, baromállat?

– Mit, mit. Megrendeltem a cuccot. Eddig biztató, nem?

– Hát, ha a killelési arányodról van szó...

Linda megunt, felrágatta a földről, és a slozi felé lökte. A marha viccesnek vélt csoszogással arrébb ment. Lefejelte a mosdó ajtaját, pedig nyitva volt, azzal visszafordult, és várta a hatást.

Nem törődünk vele. Linda egy ismerős papírlapot gyúrt gombóccá. Áldottam az előrelátásom, hogy nem üzentem rajta semmit.

– Mit gondolsz? A főnök találta ki. Eltávolodtam a gyökereimtől, és ezzel eltávolodtam a munkától is. Újra meg kell találnom.

– Ezzel?

– A munkavállaló felhatalmazása a zöld korban. Lila háttérrel, vagy mi. Így nézett ki a könyv, de olyan jól nem láttam. Asszem, abban olvasta.

– Mit, hogy csórd el mindenkitől a tollát?

– Miért, hiányzik? Nélkülem észre se vennéd... Észre se vennétek. Szóval, teljesen el kell idegenednem. Mindentől.

– Úristen, még jobban?

– Úgy látszik, a jóból sosem elég. És ha elég, kezdek elölről felépíteni.

A végéből ütemes zötyögés hallatszott, mint amikor lehúzzák, és makacsul újra meg újra nyomogatják az üres tartályt. Egy csapódás, és a mókamiki előkerült, fehér arcán a vigyor és a jól sikerült vágás. Intett, és meghajolt.

– Te jó ég, meg kéne nézni a tükröt. Nem hallottál semmit? Mintha...

– Napi nyolc órában. Istenem, jobb volt, amikor még én szerveztem nekik a programokat. Nem hittem volna, hogy visszasírom, erre tessék, megtörtént.

– És meddig kell csinálnod? Hé, tűnj a francba!

Integtettem, de Ede nem csinált semmit. Rámeredtünk, erre kapkodó kézzel megkeverte a kilincset, és visszabújt az ajtó mögé. Zötyögés.

– A jövő hónapban lesz az első felmérés. Pszichológiai. Attól függ.

Ajtócsapódás odabent, és most tisztán hallottuk az üveg repedését.

– Jobb lesz, ha hívok valakit.

– De olvastam ám én is – mutatott egy vastag nőmagazinra pár asztallal odébb. – Velem nem csesznek ki. Visszaszerzem, az enyém lesz az időm. Napi nyolc óra, néha kilenc, és lopják tollat, elmehetnek a...

- Hol? A Kozmóban?
- Neked is jót tenne. Lemegyek gammába, vagy hogy is hívták. Autoszugesztíó, lemegyek, odalent azt csinállok, amit akarok, kint meg szedem nektek a papírt, köcsögök. Vagy ómega, a legmélyebb szint. Most fedezték fel.
- Istenem, ki? A pasirovat vezetője?
- Pofázz csak. Úgyis mindig azt mondják, ehhez nem kell agy, nem kell semmi. Majd meglátod. Meglátjátok.

A nyolc órával kapcsolatos sirámok ettől fogva csak jöttek és jöttek. Gyűltek, lassan az iroda alapmorajává váltak a fülhallgatókból szívárgó sokféle zene és Ede csatazaja mellett. Biztos, hogy a főnök fülébe is eljutottak, hiszen nem is titkoltuk. Mindenki sértve érezte magát, a hála eltűnt. Nem szerencsés alkalmazottak voltunk a munkaerőpiaci helyzetben, hanem megannyi meggyalázott egyéniség. Ede feltette a kézenfekvő kérdést, mégis hogy jutott ide ez a csomó egyéniség, ha annyival többre hívatottak, de egy névtelen, dagadt kolléganő, akit addig alig láttunk, leintette azzal, hogy hogyan is lehetne itt bárki egyéniség, ha a nyolc óra megakadályozza a kiteljesedésben.

Ahogy mondtam, a sirámok a főnök fülébe jutottak. A szokott módon összehívott egy értekezletet. Soron és munkaidőn kívül, hiszen rólunk van szó. Mondjuk el nyugodtan. A nyolc óráról van szó, ugye?

Új világrendek, 2010, Camilla Englunddal, falfestmény, Magma Galéria, Sepsiszentgyörgy

Linda azzal jött, hogy a modern ipar értelmetlen helyzetekbe kényszeríti az embert. A főnök elismerte, éppen ez a lényeg. Az igazán rugalmas és alkalmazkodóképes személyiség átstrukturálja magában a struktúrát. Vagy a paradigmát, nem emlékszem. Felismerjük benne a másságot, és elfogadjuk. Vagy magunkban, röhögött Ede, aztán amikor mindenki a bevezetett, mozdulatlan szemére meredt, intett, hogy nem fontos, vegye át valaki.

Átvettem, próbáltam közelíteni a végleteket. Ma már kevesek kiváltsága, hogy a munkában száz százalékig megtalálják önmagukat. Erről már volt szó, morgott közbe a főnök zavartan, nem magunkat kell megtalálni benne, hanem... Vártam, és mondtam tovább. Ha száz százalékig nem jutunk, lehet örülni a negyvennek vagy tizenegynek is, nem? A maradékkal meg... na igen, a maradék. Azt át kell úszni. Próbáljuk meg, régen még ennyit se kérdeztek senkitől. Hogy hogyan érzi magát közben, haha. Velem vagyok, ugye, próbáljuk meg. Csak próbáljuk.

Éppen azt csinálom, sziszegte mellettem valaki. Odanéztem. Linda volt, merev fejfel, ránézésre minimum az ómega tudatállapotban. Halomra hordott mindent a hosszú asztal közepén, amit nem ért el, azután rángatózva integetett, hogy adjuk oda. Ki megtette, ki nem. Pöckölgettem magam előtt egy tintapatront, a jó ég tudja, hogy került oda, és nem adtam. Éppen azt csinálom, seggfejek, csak az enyém az időm, mondta Linda immár teljes hangerővel, és úgy elkapta a csuklóm, hogy visítottam egyet.

Akkor lépünk tovább, így a főnök. Jusson eszükbe az átstrukturálás, vagy ha az sem segít, nézzünk rá az órára, és kész. Még nem állt meg, ugye? Senki nem nézett oda, erre feltette a kérdést, hogy ha láthatólag ennyire fontos nekünk ez a nyolc óra, mit csinálnánk inkább helyette. Az őszinteség és a bizalom maga a teljesség, ezt ugye nem kell hangsúlyoznia.

Körülnéztem, hogy mire rám kerül a sor, legyen valami ötletem, de a többiek arcáról nem sokat olvastam le. Mozdulatlan fejek, alig-lélegzetek, Ede a falat lesi mindenki tekinteténél távolabb, valami virtuális láthatárt és a képernyőn darabokra szakadó ellent. Ha lát egyáltalán. Az utóbbi időben egyre gyakrabban megy neki mindennek, mintha tényleg máshol lenne, és a kacagásokat besöpörni se fordul vissza. Linda a tintapatronomat recsegtette a kezében, a másikkal úgy szorította az asztallapot, hogy elfehéredtek az ujjai. Nem, nem fehéredtek, addig is fehér volt rajta minden.

Akkor ezt a kérdést tartalékoljuk a legközelebbi ülésre, zárta le a főnök. Azért foglalkozunk vele, ne hanyagoljuk el. A legközelebbi ülés, sajnos, nem jött el, a főnök kirúgta a dagadt nőt, akinek a nevét azóta sem tudom felidézni, és semmi nem változott. Azaz minden ment tovább, amerre elindult.

Talán említettem a Traktorost. Erről az ülésről, tehát a legutolsóról, elkésett, de ezt senkinek nem jutott eszébe felhánytorgatni, a főnöknek sem. Bejött, azaz bement a terembe, és leverte a sarat a terepjáró csizmájáról, amit váltócipő nélkül hordott télenyáron. Épp láttam a folyosó végéről, mielőtt felmentem a lépcsőn, meg a tettetett bocsánatkérő vigyorát is csak nekem, hogy megtettem mindent, csak hát mit lehet tenni, emberek. Könnyű annak, akinek nincs tehene, de nekem van nyolc is, nem érhetek oda mindenhova.

Több mint valószínű, hogy a Traktorost csak a tehenei tartották meg a cégnél. Pontosabban a telke, vagy ahogy ő nevezte, a farmja, esetleg a birtoka. Nem lehetett nagyobb úgy ötvenszer száz méternél, és majdnem teljesen kitöltötte az istálló, benne a teheneivel. Amióta Linda a személyisége leépítésével foglalkozott, a főnök úgy döntött, nem erőlteti magát, egyszerűen ide szervezte az összes csapatépítő tréninget, céges hétvégét, ilyeneket. Sütögetni nem lehetett, mert nem volt hozzá hely. Asztal sem, a sámlikon amúgy is hülyén esett volna a pókerezés, tehát maradt az intenzív kapcsolat a tehenekkel. A főnök helyénvalónak tartotta, hiszen ez nyilván segít megújítani a kontaktust az ő... valamivel, azt

már nem tudhatja mindenki helyett, és nem is avatkozik bele. A Traktoros még helyénvalóbbnak tartotta. Büszkén vezetett körbe, vagyis fel-alá, és hirdette a programokat. Simogató, meditáció, eredeti tej óriási kedvezménnyel, a bátrabbaknak fejés.

Mindenki vett a tejből. A főnök még a dagadt nő nevében is, ha már nem tudott eljönni. Amikor eszébe jutott a tényállás, Lindának adta az adagját. Én is vettem, és bár nem volt sok íze, egészen megkedveltem. Vagy talán az, hogy kedveltem, nem a legjobb megnevezés ide. Inkább passzolt a mindenen lassan eluralkodó zsiszbadáshoz nap mint nap, a nyolc órán belül és kívül.

A harmadik nagy közös tehenészkedés után, hazafelé a Traktoros leült mellém a buszon, és kihúzta a füléből a poposított népzenéjét. Látja rajtam, kezdett bele. Látja, hogy én is érzem, tenni akarok valamit a napi nyolc óra ellen, csak nem tudom, hogyan. Nem mondtam ellen. Pontosan rám gondolt, erre a tehetetlen formámra, váltott a Traktoros intim vigyorgásra. A töketlenségem adta meg a végső pöccintést, hogy elvégezze a dolgot a tehenekkel. Nagyot tévedünk, ha azt hisszük, nekik nincs meg a napi nyolc órájuk, sőt valójában nem nyolc, hanem minden óra, amit ébren töltenek. A tehenlétnek ráadásul szabadnapja sincs. Minden órájuk a nyolc óra, gondoljam csak el. Vagy inkább ne, ő viszont gondolt rájuk, és megrendelte azt a karibi cuccot, ami zsiszbaszt. A hatás a tejre is kiterjed. Nem kérdezett senkit, de egyszer még hálásak leszünk, az tuti. És ő egyszerűen megérezte, mennyire egybevág ez a cucc a jelen közhangulattal. Végül is segít átvészelné a nyolc órát, nem?

Hallgattam a poposított népzenét a drót végéből. Nem mondtam semmit. A Traktoros a következő céges hétvégén, míg a többiek a tejkóstolót tartották odakint, megmutatta az egyik tehenet a sarokban, rajta a harapásnyomokat. Sajnálatos mellékhatás, de már úton van ellene a következő cucc. Szintén karibi.

Ahogy mondtam, minden ment tovább az úton, amerre elindult. A takarítónő összesöpörte a sárdarabokat a terepjáró csizma után, csak előtte hordott még hozzá, aztán viczorogva, merev léptekkel összetaposta, mert ő meg Lindával csinálta egy ideje a merülő tudatgyakorlatokat. Egyszer maga elé ejtette a partvisnyelet és vagy nyolc métert esett lefelé a lépcsőn, de észre sem vette, felállt, és ment tovább. Nem fordult vissza a partvisért. Ede éjjel-nappal csak a hálózatban lótt, néha beadott magának valami szemcseppet, de kész, ezenkívül tényleg soha semmit nem csinált. Mindenki egyre furcsábban mozgott. Utolsó előtti beszélgetésünkön a főnök az öregedésről kérdezett, majd kibökte, hogy hagyjuk, tulajdonképpen a halhatatlanságra gondolt.

Az utolsó beszélgetést én kezdtem. Furcsának találhatják, az ember nem kezd csak úgy csevegni a főnökével, de egy idő után olyan hülyén bámult a hátam mögé, a fehér falra, hogy valamit mondanom kellett.

– Szóval hosszú idő, mi?

Az irodában történt, ahol most is tartózkodunk. Azaz egy ideje csak én. Nagy változáson esett át rövid idő alatt. A főnök különösen, és a sápadtság, mint kiderült, csak a kezdet.

– Hogy mondta?

– Hosszú idő, uram. Persze, a vezetőségnek is megvan a maga felelőssége, ők is nagyon jól tudják, mi az a napi nyolc óra, talán ők tudják csak igazán, hiszen... Hiszen amikor nekünk vége, és ott ülünk minden felelősség nélkül, nekik, akarom mondani, például önnek...

Hallgatott, és időtlenül nézett maga elé. A fehér arca csak tett rá pár lapáttal, és úgy éreztem, tényleg ő tudja jobban, mennyire jelentéktelen minden, amit összehordok. Korábban nemigen vettük észre rajta ezt a fajta éleslátást.

Túl voltunk már pár alapozáson, és ugye az utolsó előtti beszélgetésen is, amikor azt hittem, a legrosszabbat akarja kiböki a munkaerőpiaci helyzetéről. Mégsem, mint kiderült, teljes komolysággal érdeklődött a családjáról. Visszatükröződéséről a szememben. Mármint hogy milyen fénytörésben mutatkozik meg a külső szemlélő előtt. Ne aggódjak, ha nekem nincs, tud róla, éppen ez biztosítja a kellő távolságot. Mi a véleményem, satöbbi, fogjam csak meg nyugodtan a kislánya fényképét, ne aggódjak, hehe, van rajta ruha. Az ő nevelése.

A képen egy sápadt, tizenéves lány guggolt egy sziklán, fekete szerelésben, mint aki utolsó ugrására készül, vagy tán az elsőre az új, legmenőbb extrém sportban. Akkor még csak pár közhelyet mertem megereszteni róla, az apja a végén elküldött. A következő, vagyis utolsó találkozáson pedig a lány sápadtsága a főnökre is áterjedt.

Legyintett, hogy abbahagyhatom.

– Hagyja, izé, hagyj. Nem baj, ha tegezek? Csak arra gondoltam, te még közelebb állsz ezekhez a mai tiniügyekhez, meg ne sértődjön. Sértődj. Khm, nagyon ráállt mostanában ezekre a vámpiros dolgokra, én is nézegettem az újságjait meg minden, miket töltött le. Persze hogy megmondtam neki, nekünk nincsenek titkaink egymás előtt.

CSITTI!, 2000, Szabó Szilárdal és Boráros Henrichel, Csemadok Galéria, Komárom

A pozsonyi Pálffy-palota-beli bemutató kapcsán:

A *CSITTI!* a giccs határán mozgó 33 tájképpel, egy délután folyamán készült el, szigorúan négy fal között, előre megbeszélte, közös, rejtett kódok alkalmazásával konceptualizálva azokat (pl. mindegyik tájképen pontosan 3 fa szerepelt). Eredetileg a komáromi Csemadok Galériában kerültek bemutatásra. A sorozat ironizálja a helyi galériás intézmények kiállítási praktikáit, a kézműves és iparos ízlést. Masszivitásával és „elszálltságával” megzavarja az átlaglátogatót: az elméletektől érintetlen művészeti fogyasztót.

Peter Prohazka: *A permanens romantizmus elveszett tárgyának keresése*. In: VLNA, 2003/14., Pozsony

– Hallotta, uram?

Valami átesett a folyosón, vagy talán egyenesen neki az ajtónak. Régimódi, párnázott ajtaja volt a mi főnökünknek, akármi dőlt neki, nem csapott nagy zajt.

– Hallottam, nem vagyok süket. Szóltam a szerelőknek. De nem ezért vagyunk most itt, hanem hogy halljam a maga szakvéleményét. A személyiségértékelőit, ha úgy tetszik. Hallottam, mennyire elterjedt ez a nyolcóra-paradigma, mindenki a maga módszerével... teszi magát hatékonyabbá.

– Uram, Linda, izéé, nyilván tudja, kicsoda, nem hatékonyabbá, hanem lemerült... Gammába, vagy hová, és nem vagyok biztos benne, hogy van onnan visszatérés.

– Ugyan, az értékelések semmi csökkenést nem mutattak a hatékonyságban. És ennek a maga barátodnak a paradigmája! Nem pislog, minden másodperce a vállalaté. Bevallom, ez nekem nagyon tetszik. Hé! Majd akkor, ha szólítom!

Ez utóbbi az ajtón kívülre szólt. A zuhanás után maradt a motoszkalás, meg valami morgás és reccsenések. A főnök felállt, megkerülte a székem, és a hangjából ítélve megállt a hátam mögött. Szinte láttam, ahogy komolyan összefonja a karját, és céltudatosan néz közös jövőnkbe.

Nem láthattam, mi folyik, de egészen biztos voltam benne, hogy az ajtó megmozdul. A főnök sápadt tömegével védett, és mondta tovább a testetlen térből, a tarkóm fölött.

– Ne gondolja, hogy nem tünt fel. Ne hidd. Gyakran mi javasoltuk. Belinda a maga módján csak elébe ment a dolognak, és ennél a... csoszogásnál... nem akarom itt szíta-ni a társadalmi különbségeket, de felsőrendűbb módját találta meg.

– A lánya? Minek?

– Az idő optimális kihasználásának. A neten találta meg. Vagy nem, de ez már mind-egy. És fel is használta. Az én nevelésem. Mi a véleménye?

– Még nem tudom, uram. Remélem, nem arról van szó. Látnom kellene...

– Engem? Hiszen itt állok a napfényben, és enyém a világ minden... ideje. Csak a zsibbadáson tegyem túl magam. Azt mondta, egyszer ez is elmúlik.

– Ellenszere van, uram?

Itt szakadt meg minden. A morajlás felerősödött és úgy maradt, az ajtó bevágódott, mintha ott sem lett volna, a főnök és én darabokra törtük az asztalt, ahogy ráestünk. Odakint, azaz immár bent lassú, ám biztos léptek, karok és lábak, frissen kezelt, mégis véres és nagyon koszos körmök. Fogsorok, istenem, sosem látják többé a huszonegy nap alatt garantált fehéritő hatást. És a rezzenéstelen szemek, mégsem, ezeket senki nem hívhatta szemeknek. Nem volt nevük, és attól tartok, nem is lesz.

A főnök lerázta magáról a roncsokat, és a kezek közé ugrott. Félrelökte a beosztottakat, aztán a fogával csinálta, azt hiszem, az egész feje egyetlen széles fogsorrá változott, vagy két hatalmas szemfoggá egy fekete lyukban. Bár ez nem jelent sokat, nem esküdnék meg rá, hogy tényleg így történt, de valahogy történnie kellett. Percek alatt nagyon sokat romlott az ítélőképességem. Felkaptam a széklábat. Valahogy megtörtént, a többit pedig tudják. Az ajtót visszanyomták a helyére, és itt heverünk ketten, azaz én állok. A székláb nincs a kezemben.

Ha engem kérdeznek, azt mondanám, a sápadtság az oka. Vagy a szemfogak a feketeségben. Ne nézzenek így, maguk is így tettek volna, ha éppen a kezük ügyébe esik egy székláb. És ahogy mondtam, a dolog terjed, hamarosan egyre többen és többen ismerik meg, azok is, akiknek talán nem volt olyan sok gondjuk a nyolc órával, bár nehéz elképzelnem, hogy tényleg akadt ilyen. Ha arra kíváncsiak, Belinda és a többiek jól választot-tak-e, azt mondanám, nézzenek rájuk. De ebben sem vagyok biztos, ahogy visszagon-dolok a nyolc órára nap nap után, hetek, hónapok és évek után, megborzongok, talán még jobban, mint a kaparászástól odakint.